

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Politika spojenců v západní Evropě od vylodění

6. 6. 1944 po bitvu v Ardenách

Patrik Pfeifer

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Politika spojenců v západní Evropě od vylodění

6. 6. 1944 po bitvu v Ardenách

Patrik Pfeifer

Vedoucí práce:

PhDr. Dipl. - Pol. Martin JEŘÁBEK, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jsem
uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, duben 2015

.....

Na tomto místě bych rád poděkoval doktoru PhDr. Dipl. - Pol.
Martinu Jeřábkovi, Ph.D. za odborné vedení mé práce.

Obsah

1. Úvod	1
2. Otevření západní fronty v Evropě.....	4
3. Organizace, výzbroj a velení spojeneckých vojsk.....	7
3.1 Spojenecké velení.....	7
3.2 Zpravodajská služba.....	8
3.3 Organizace a zásobování spojenců.....	10
4. Vítězství ve Francii	11
5. Spojenecký neúspěch v operaci Market Garden	14
6. Ardenská fronta	16
6.1 Selhání zpravodajské služby	16
6.2 Problémy ve velení spojeneckých vojsk	18
6.3 Špatná organizace a zásobování spojeneckých jednotek	19
6.4 Obklíčené spojenecké jednotky.....	21
6.5 Protiútok spojenců.....	23
6.6 Vítězství spojenců v Ardenách.....	24
7. Britsko-americké vztahy a spory	25
7.1 Nejednotné spojenecké velení.....	25
7.2 Rozepře mezi Eisenhowerem a Montgomerym	26
8. Závěr	29
9. Seznam použité literatury	32
10. Resumé.....	34
11. Přílohy.....	35

1. Úvod

Překládaná bakalářská práce se zabývá politikou spojenců od vylodění v Normandii po bitvu v Ardenách. Vyloděním v Normandii se otevřela západní fronta, která měla za úkol ulehčit Sovětskému svazu a donutit Německo bojovat na dvou frontách. Už při dobývání Francie se objevovaly spory ve velení, avšak až operace *Market Garden*, což byla velmi ambiciózní operace polního maršála Bernarda Law Montgomeryho, která pro spojenecká vojska skončila porážkou, ukázala křehké britsko-americké spojení. Největší rozepře probíhaly mezi Dwightem D. Eisenhowerem, vrchním velitelem spojeneckých vojsk na západní frontě, a britským polním maršálem Bernardem Law Montgomerym. Problémy se projeví německou ofenzívou v Ardenách, která měla zasadit spojencům těžkou ránu a rozdělit je. Jedno z prvních selhání bylo, že zpravodajská služba nevěnovala velkou pozornost seskupujícím se německým jednotkám poblíž Arden a poté následná nepřipravenost spojeneckých vojsk, která vedla téměř k velké porážce spojenců v Evropě.

Primárním cílem této práce je zkoumání politiky spojenců v západní Evropě na základě dostupných pramenů a materiálů. Budu se snažit popsat velení spojeneckých vojsk na západní frontě, proč docházelo k rozepřím ve spojeneckém vojsku a také jak fungovala organizace a zásobování vojáků po vylodění v Normandii. Při bojích ve Francii se budu zabývat otázkou, proč se neprojevila krize už během bojů o Francii. Také se zaměřím na nepřipravenost spojeneckých vojsk a nekoordinované velení během německé ofenzívy v Ardenách, která vedla k největší rozepři ve spojeneckém velení za dobu války, což bude jedna z hlavních otázek bakalářské práce. Další otázkou bude, proč zpravodajská služba včas neodhalila připravovanou německou ofenzívu v Ardenách.

Bakalářská práce je rozdělena do šesti kapitol. Některé kapitoly se dělí na menší okruhy. První blok je nazvaný *Otevření západní fronty v Evropě* a zaměřuje se na dění o přípravě operace *Overlord* a následném vylodění ve Francii dne 6. června 1944. Už zde při přípravách na největší akci během 2. světové války se objevily spory mezi vrchním velením, které mohly mít dopad na konečný výsledek operace. Druhá kapitola má název *Organizace, výzbroj a velení spojeneckých vojsk* a je rozdělena na tři podkapitoly. V této kapitole se budu zabývat fungováním spojenecké koalice, kdo byl

v jejím čele a jak probíhaly společné operace. Také se zaměřím na fungování zpravodajských služeb, jelikož ty během 2. světové války hrály velkou roli a v neposlední řadě se podívám na fungování zásobování spojenců při vylodění v Normandii a také se zmíním o předválečné ekonomice Spojených států amerických a Velké Británie. Třetí kapitola *Vítězství ve Francii* se věnuje postupem spojeneckých vojsk napříč Francií až po dobytí Paříže a zkáze u Falaise. Zde také odpovím na otázku, proč se neprojevila krize ve spojeneckém velení už při bojích ve Francii. Čtvrtou kapitolou je *Spojenecký neúspěch v Operaci Market Garden*, kde popíši průběh operace a její dopad na spojenecká vojska a vrchní velení. Pátá kapitola *Ardenská fronta* je rozdělena do šesti podkapitol. V této kapitole se zaměřím na selhání zpravodajské služby a také zde odpovím na otázku, proč zpravodajská služba včas neodhalila německou ofenzívu v Ardenách. Též se zaměřím na špatnou koordinovanost spojeneckých vojáků a také na nedostatečné zásobování spojenců. Následně se budu zabývat obklíčenými spojeneckými jednotkami v městech Bastogne a St. Vith a následném protiútoky spojeneckých vojsk na německé pozice. Na závěr se v kapitole zaměřím na konečné vítězství spojenců v Ardenách, a proč se Německo rozhodlo uskutečnit tak riskantní operaci, která měla předem jasný výsledek, byť zde mohlo dojít k rozpadu spojenecké aliance. Šestá kapitola *Britsko-americké vztahy a spory* se rozděluje na dvě menší podkapitoly. V této kapitole se zaměřím na problémy ve spojeneckém velení, proč docházelo k rozepřím. Dále se zde odpovím na klíčovou otázku, proč došlo během bitvy v Ardenách jedné k největší rozepři ve spojeneckém velení, která mohla způsobit rozpad spojenecké aliance na západní frontě.

Mezi základní prameny této práce patří historiografie nazvaná *Proč spojenci zvítězili*.¹ Autorem je profesor historie Richard Overy, který vnesl velký přínos pro vojenskou historiografii. V knize probírá jednotlivé faktory, jako jsou vojenské velení, ekonomický potenciál, vědecká a technická kapacita a zejména vyzdvihuje význam spojenecké zbrojní výroby.

Dalším zdrojem je publikace *Evropa ve válce: 1939-1945 žádné jednoduché vítězství*² od anglického autora historických knih Normana Daviese. V knize probírá

---

¹ OVERY, Richard, *Proč spojenci zvítězili*, Praha 2008.

² DAVIES, Norman, *Evropa ve válce: 1939-1945 žádné jednoduché vítězství*, Praha 2007.

důležité faktory války, zejména boje v Evropě a také politiku vrcholných představitelů spojeneckých mocností.

Dalším neopomenutelným zdrojem byla kniha *Invaze do Evropy*³ od Dwighta D. Eisenhowera, která byla stěžejním zdrojem mé práce, jelikož zde Eisenhower popisuje svůj podíl na válce, přípravy velkých operací na evropský kontinent a také situaci ve vrchním velení spojeneckých expedičních sil.

Jedním z použitých zdrojů byla i kniha *Bernard Montgomery*⁴ od Tima Moremana. V knize se autor věnuje celému životu Montgomeryho od jeho mládí přes první vojenské zkušenosti v 1. světové válce až do role polního maršála a jedno z hlavních osvoboditelů Evropy ve 2. světové válce. Tento velmi kontroverzní a výstřední člověk se velmi podepsal na úspěchu spojeneckých vojsk během 2. světové války.

Další významnou publikací je kniha od Michaela Kordy a tím je *Ike – osud hrdiny: životopis Eisenhowera*⁵, která líčí život velmi významné osoby 20. století. Dílo je zaměřeno na působení Eisenhowera, co by velitele spojeneckých vojsk během 2. světové války a pozdějšího prezidenta Spojených států amerických. V knize je Eisenhower charakterizován jako velmi kvalitní velitel i politik, který rozhodoval o klíčových událostech v Evropě.

Další významnou literaturou je kniha Michaela Tolhursta *Bastogne: bitva v Ardenách*⁶, kde je detailně popsán boj o belgické město Bastogne v prosinci roku 1944. Autor zde popisuje tvrdý boj obránců města a snahu německých jednotek dobýt město. Též je v knize zachycena bojová taktika obou armád.

---

³ EISENHOWER, D. Dwight, *Invaze do Evropy*, Praha 1994.

⁴ MOREMAN, Tim, *Bernard Montgomery*, Praha 2012.

⁵ KORDA, Michael, *Ike – osud hrdiny: životopis Eisenhowera*, Praha 2009.

⁶ TOLHURST, Michael, *Bastogne: bitva v Ardenách*, Brno 2002.

2. Otevření západní fronty v Evropě

Pro rozhodnutí otevření západní fronty došlo během Teheránské konference, která se konala od 28. listopadu až do 1. prosince 1943 v iránském hlavním městě Teheránu. Jednalo se o důležité setkání od podpisu Versaillské smlouvy a hlavními protagonisty konference byli britský ministerský předseda Winston Churchill, americký prezident Franklin D. Roosevelt a sovětský vůdce Josif Stalin. Konference dostala krycí název *Eureka*. Konference se stala jednou z nejdůležitějších za celou dobu války, neboť právě zde se rozhodlo o budoucích záležitostech Evropy.⁷ Jedním z nejdůležitějších bodů konference se stalo otevření západní fronty, což by výrazně pomohlo Sovětům, kteří nejvíce naléhali o co nejrychlejší otevření západní fronty. Stalin oznámil, že Rudá armáda bude postupovat, pokud uvidí, že ze Západu přichází pomoc, a tak se domluvili, že současně s vyložením ve Francii proběhne sovětská ofenzíva na východě.⁸

Operace *Overlord* byla naplánována na květen roku 1944, což byla invaze přes kanál La Manche do okupované Francie. Stalin chtěl vědět, kdo bude ve velení operace. Americký prezident Roosevelt na to odpověděl, že ještě není rozhodnuto. Prezident Roosevelt chtěl, aby se velení ujal generál George Catlett Marshall, ale současně chtěl, aby zůstal velitelem generálního štábu. Po sériích jednání napsal generál Marshall dopis Stalinovi, který mu nadiktoval americký prezident Roosevelt. V dopisu bylo psáno, že hlavním velitelem expedičních sil se stává generál Eisenhower.⁹ K tomuto rozhodnutí přispěla Eisenhowerova výtečná týmová spolupráce a jeho jedinečná schopnost úspěšně řídit společné britsko-americké operace. Operace *Overlord* byla naplánována jako čelní střet proti připravené německé pozici. Z toho důvodu musel Eisenhower využít letecké převahy a bitevních lodí na moři, které mohly udělat velké škody v nepřátelských řadách.

Hlavní roli mělo hrát spojenecké letectvo, jelikož už v polovině roku 1944 početně přesahovalo množství letadel německé *luftwaffe*¹⁰, čímž se stalo nebe pro spojenecká letadla přístupnější. Bylo rozhodnuto, že každý bombardér bude vpředvečer

---

⁷ DAVIES, s. 188.

⁸ FENBY, Jonathan, *Spojenci*, Praha 2008, s. 204.

⁹ AMBROSE, E. Stephen, *Vítězové: Eisenhower a jeho chlapci: bojovníci druhé světové války*, Brno 2006, s. 50–51.

¹⁰ Název německého válečného letectva.

Zdroj: URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Luftwaffe_%28Wehrmacht%29, [10. března 2014].

operace bombardovat obranná postavení Němců. Eisenhower se snažil, aby bombardéry přešly pod kontrolu SHAEF¹¹ a aby se také zúčastnily letecké operace, která měla vést ke zničení francouzských železnic, a tím by došlo k omezení německé mobility. Během těchto jednání došlo k rozepři mezi Eisenhowerem, Spaatzem a Harrisem, což byli velitelé amerického a britského strategického letectva. Za Eisenhowera se postavil generál a náčelník generálního štábu Marshall, zatímco britský ministerský předseda Churchill se postavil za maršála Arthura Harrise a generála Carla Spaatze, kteří upřednostňovali bombardování německých průmyslových center před ničením francouzských železnic. „*Eisenhower, jindy tak klidný a nevycházející z rovnováhy, tentokrát přiostrčil. V březnu už měl dost věčného handrkování s „primadonami“ a byl připraven rezignovat: „Řeknu ministerskému předsedovi, ať si pro tuhle zatracenou válku najde jiného velitele. Já s tím praštím!“*¹² Tímto Eisenhower pohrozil Churchillovi, že pokud se všichni nechtějí podřídit operaci *Overlord*, může být z invaze naprosté fiasko. Tehdy došlo jedné z prvních větších rozepří mezi Eisenhowerem a podřízenými veliteli. Nakonec však došlo ke kompromisu a plán byl nakonec odsouhlasen, a tak v dubnu 1944 začalo masivní bombardování železnic ve Francii.

Jeden z plánů na odvrácení pozornosti byla operace *Bodyguard*, která měla za úkol zmást a odvrátit pozornost nepřítele od Normandie. Plán byl zpracován na konci roku 1943 a poté byl začátkem roku 1944 schválen. Cílem bylo přesvědčit, že se spojenci snaží vylodit v nejužším místě Lamanšského průlivu a to mezi Doverem a Calais. Tyto operace sehrály velmi důležitou roli ve výsledku počáteční fáze invaze do Normandie. To ovšem nebyl jediný klamný úder, dále se připravovalo vylodění ve Skandinávii na odvrácení pozornosti.¹³

Den vylodění se měl uskutečnit dne 5. června 1944, ale kvůli špatnému počasí bylo odloženo.¹⁴ Kdyby se posunula operace o další měsíc, mohlo by se stát, že se informace o vylodění dostanou k nepříteli a poté by spojenci přišli o moment překvapení, proto se vylodění odložilo o pouhých 24 hodin. Bylo určeno celkem 5 vylodňovacích pláží s krycími názvy Omaha, Utah, Gold, Juno a Sword. Pláže Omaha

---

¹¹ Vrchní velení spojeneckých sil v severozápadní Evropě po roce 1943. Zdroj: URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Supreme_Headquarters_Allied_Expeditionary_Force, [11. března 2014].

¹² OVERY, s. 158.

¹³ Tamtéž, s. 160.

¹⁴ DAVIES, Norman, *Evropa ve válce: 1939 – 1945: žádné jednoduché vítězství*, Praha 2007, s. 127.

a Utah patřili americkým pěším divizím. Pláže Gold a Sword patřily britskému pěšímu sboru a poslední pláž Juno patřila kanadské pěší divizi, která spadala pod britský I. sbor.¹⁵

Velmi důležitou složkou operace *Overlord* byl seskok parašutistů v noci 6. června 1944. Seskoku se účastnila americká 82. výsadková divize, která měla za úkol obsadit předmostí přes řeku Merderet, jelikož to bylo důležité pro budoucí obsazení přístavu Cherbourg. Americká 101. výsadková divize měla za úkol udržet východy z pláže Utah, protože měla zamezit případným německým posilám, které by mířily do tohoto prostoru a snažily se zahnat spojenecké vojáky do moře. Poslední divizí byla 6. britská výsadková divize, která seskočila poblíž řeky Orne nedaleko od důležitého města Caen.¹⁶ Seskoky v noci způsobily výsadkovým divizím značné odchylky. Po dosažení země, byli vojáci roztroušeni po celé Normandii, většinou bez svých poddůstojníků a důstojníků. V nočních hodinách dne D seskočilo téměř 18 000 parašutistů, kteří byli nedílnou součástí operace *Overlord*. Všechny výsadkové divize i přes velké ztráty udržely své bezprostřední cíle po dobu, než přijeli vojáci z pláží.¹⁷

Operace *Overlord* byla velmi rozsáhlá. Během jediného dne a jedné noci se mělo na břeh Normandie vylodit přes 175 000 vojáků a 50 000 vozidel různých druhů. K tomu měli podporu více než 5 000 lodí a téměř 11 000 letadel.¹⁸ V ranních hodinách začalo vylodování na všech plážích. Nejvíce ztrát utrpěli američtí vojáci na pláži Omaha, jelikož zde neměli skoro žádné podpůrné tanky. Němci zde měli dobré obranné postavení a pláž měli pokrytou křížovou palbou z děl a kulometů. Právě děla, která odstřelovala pláž Omaha a Utah byla na vrcholku Pointe-du-Hoc, což bylo součástí vylodovací pláže Omaha. Dle zpravodajských informací se na vrcholku mělo nalézat šest baterií děl ráže 155 mm. Úkolem byli pověřeni američtí vojáci *Rangers*, kteří před sebou neměli lehký úkol. Museli se vyšplhat na skálu a poté co tak učinili, zjistili, že děla jsou už dávno pryč. Němečtí vojáci se obávali nepřátelských náletů, a proto děla

---

¹⁵ Sektory vylodění v Normandii viz mapa příloha č. 1.

¹⁶ KORDA, s. 503.

¹⁷ Tamtéž, s. 504.

¹⁸ AMBROSE, E. Stephen, *Vítězové: Eisenhower a jeho chlapci: bojovníci druhé světové války*, Brno 2006, s. 67.

přesunuli dále do vnitrozemí. I přes to, je američtí Rangers našli a jako první jednotky splnily svoje úkoly ve dne D.¹⁹

I přes značné ztráty na plážích Omaha a Utahu, byly pláže dobyty. Do konce dne se na francouzském pobřeží vylodilo velké množství spojeneckých vojáků.²⁰ Po značných protiútocích německé 21. pancéřové divize se spojenci začínali pomalu dostávat do vnitrozemí. Vrchní velitel spojeneckých vojsk generál Eisenhower, srovnával Den D s bitvou u Gettysburgu²¹, jelikož v obou případech se jednalo o velmi důležité bitvy, které měly velký podíl na obratu ve válce. Dalším společným bodem je, že v obou bitvách se bojovalo o vyvýšený terén.²²

3. Organizace, výzbroj a velení spojeneckých vojsk

3.1 Spojenecké velení

Při blížícím se vylodění ve Francii, bylo zapotřebí dosadit nejvyššího velitele spojeneckých expedičních sil. Americký prezident Roosevelt trval na tom, aby se jím stal generál Eisenhower, avšak jeho největší protějšek generál Marshall, jenž byl muž činu, vynikající organizátor a velmi nesobecký člověk mohl být také vhodnou variantou. Generál Marshall neměl vůbec žádné vojenské zkušenosti. To byl důležitý nedostatek, zatímco Eisenhower v zimě roku 1943 měl více než bojových zkušeností, jelikož dokázal systematicky a úspěšně řídit operaci Torch, která proběhla v prosinci roku 1942 v severní Africe a zvítězit s nezkušenou armádou proti značně zkušenému a velmi odhodlanému nepříteli.²³ Další důležitou operací byl výsadek parašutistů na Sicílii, který poskytl Eisenhowerovi bohaté zkušenosti v budoucí výsadkové části operace *Overlord*. Nástup Eisenhowera jako vrchního velitele spojeneckých expedičních sil nesl zejména britský polní maršál Montgomery špatně, byl toho názoru, že Eisenhower nemá

---

¹⁹ MACDONALD, John, *Velké bitvy 2. světové války: 17. nejvýznamnějších bitev v nevídaném dokumentárním zpracování*, Praha 1995, s. 136i.

²⁰ MOREMAN, s. 31.

²¹ Bitva u Gettysburgu se odehrála ve dnech 1.–3. července 1863 v okolí pensylvánského města Gettysburg. Početně silnější Potomacká armáda Unie (Severu) v čele s generálmajorem Georgem Meadem zde porazila Armádu severní Virginie náležející k ozbrojeným silám Konfederace (Jihu) vedenou generálem Robertem Edvardem Lee. Události u Gettysburgu měly rozhodující vliv na vývoj americké občanské války a bitva je dodnes největším ozbrojeným střetnutím svedeným na severoamerickém kontinentu. Zdroj: URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Gettysburgu, [14. března 2014].

²² KORDA, s. 501.

²³ Tamtéž, s. 453–454.

potřebné zkušenosti s vedením tak velkého množství vojáků. Samozřejmě Montgomery neměl pravdu, jelikož ho o tom přesvědčil už v Africe a poté na Sicílii. Eisenhower musel přijmout Montgomeryho jako vrchního velitele pozemních sil pro následující operaci *Overlord*, ale za žádných okolností si nepřál, aby se stal zástupcem nejvyššího velitele. Do tohoto místa prosadil britského leteckého sira Arthura Teddera, jelikož to byl příjemnější britský člověk než Montgomery. Při plánování invaze, se spojeneční velitelé neobávali počátečního vylovení, spíše jim vrtalo hlavou, co bude poté, až se jednotky vyloví. Všichni velitelé se shodli, že nejdůležitější bude dobýt přístavy Cherbourg a posléze Le Havre, neboť odtud se měly zásobovat spojenecké jednotky. Pro dobytí těchto přístavů, bylo velmi důležité dobýt město Caen, protože je křižovatkou spojující dva zmíněné přístavy a také Paříž. Němečtí velitelé si uvědomovali důležitost města Caen, i když nepředpokládali, že vylovení proběhne v Normandii. Caen měl být důležitou složkou pro případný protiútok na spojenecké vojáky, kteří se shromažďovali na pobřeží.²⁴ Největší logistický problém byl, že spojeneční vojáci museli obsadit velmi důležité přístavy, poněvadž by poté hrozila zkáza a vojákům by se nedostávalo potřebného materiálu a pohonných hmot pro bojová vozidla. Generál Eisenhower neměl jednoduchý úkol, shromáždit a vycvičit mohutné spojenecké síly pro následující operaci a k tomu neustále urovnávat spory mezi ním a ostatními generály, to vše se podepsalo na jeho zdraví a kondici.²⁵ I přes všechny problémy, připravil a velel generálmajor Eisenhower největší akci během 2. světové války a tím bylo bezesporu vylovení spojeneckých vojsk v Normandii dne 6. června 1944.²⁶ „Maršál Georgij Žukov ji označil jako „obrovskou námořní výsadečkovou operaci, která byla připravena a provedena mistrně.“²⁷

3.2 Zpravodajská služba

Informace byly hlavní složkou k dosažení vítězství proti nacistickému Německu v Evropě. Během let 1939 až 1945 nabylo na důležitosti rádiové zpravodajství a

---

²⁴ KORDA, s. 487.

²⁵ Tamtéž, s. 491.

²⁶ BROŽ, Ivan, *Manažeři války*, Praha 2003, s. 333.

²⁷ BROŽ, s. 333.

především se hlavní složkou stala špionáž, propaganda a zasílání dezinformací nepříteli.²⁸

Britské tajné služby, v čele s MI6 pomohli Británii dostat se z vojenské slabosti. Britskému společenství zejména pomáhali agenti spojeneckých vlád v exilu, zejména Poláci, Češi a Norové. Největším úspěchem britských tajných služeb bylo prolomení šifry Enigma, o kterou se postarala skupina Ultra.²⁹ Skupina Ultra nebo spíše operace Ultra byla zahájena na sklonku roku 1939 v Anglii. Hlavním cílem tohoto projektu bylo prolomení šifry, která se používala na stroji pod názvem Enigma. Tento projekt přitáhl širokou škálu odborníků, matematiků a lingvistů. Jedním z nich byl Alan Turing. Již před válkou se polským agentům podařilo zcela zdokumentovat stroj Enigma, a tak po vypuknutí války věděli britští matematici přesně, s čím mají tu čest. Při prolomování šifry měli velkou dávku štěstí. Zjistili, že někteří němečtí operátoři nemění kódy každý den a největší senzací se stalo ukořistění stroje Enigma, což se povedlo britskému námořnictvu při zajetí německé meteorologické lodi poblíž Grónska. Následně už bylo jenom otázkou času, než tým prolomí šifru. Po celou dobu války drželi britští matematici krok se všemi novými verzemi kódu.³⁰ Prolomení šifry pomohlo Britům v boji o Atlantik a poté v bitvě u *El-Alamejnu*, kde britští velitelé přesně věděli pozice nepřátel. Ultra byla britská operace, která přispěla k řadě vítězství spojenců na západní frontě, bez rozluštění kódu by spojenci utrpěli mnohem větší ztráty a válka by se podstatně prodloužila.³¹

Spojené státy americké zaostávali za Velkou Británií a ostatními státy, které stály v čele konfliktu. První zpravodajská služba byla OSS³², která vznikla až v červnu roku 1942 a byla předchůdcem poválečné CIA.³³

Zpravodajská služba byla nedílnou součástí strategie spojeneckých vojsk, nýbrž poskytovala důležité informace o stavu jednotek a pohybu nepřátelských vojáků.

---

²⁸ DAVIES, Norman, *Evropa ve válce: 1939-1945: žádné jednoduché vítězství*, Praha 2007, s. 248–249.

²⁹ Tamtéž, s. 249.

³⁰ Tamtéž, s. 53.

³¹ Tamtéž, s. 54.

³² Úřad strategických služeb (Office of Strategic Services). Od 13. června 1942 do 20. září 1945 a jejím úkolem bylo sběr informací o zemích, které jsou ve válce se Spojenými státy americkými. Zdroj: URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Office_of_Strategic_Services, [22. března 2014].

³³ Ústřední zpravodajská služba (Central Intelligence Agency) vznikla 17. září roku 1947 a stala se nástupcem OSS. Zdroj: URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Central_Intelligence_Agency, [22. března 2014].

Ve 2. světové válce se zpravodajská služba ukázala jako velmi dobrý nástroj k vedení války, ačkoli v té době byla špionáž a kontrašpionáž pouhým zrnkem toho, čím je dnes.

3.3 Organizace a zásobování spojenců

Pro operaci *Overlord* bylo zapotřebí nahromadit spoustu materiálů a docílit spolehlivého zásobování spojeneckých vojsk, které se vylodí na plážích v Normandii. Při vylodění v Normandii se vylodilo téměř 250 000 spojeneckých vojáků, a tak bylo potřeba zajistit velké množství potravin, oblečení a hlavně munice pro vylodující se vojska. V počátečních fázích operace *Overlord*, bylo zásobování spojenců dostatečné, neboť se spojenecké jednotky v prvních dvou měsících nedostali daleko do vnitrozemí. Čím více se postupovalo do vnitrozemí, tím zásobování začalo váznout z důvodů větších vzdáleností z Normandie až po Paříž či Holandsko. Proto se spojenečtí velitelé rozhodli dobýt přístavy v Holandsku a poté dobytím a znovu opravením přístavu v Antverpách, které se posléze stali Hitlerovým cílem při útoku v Ardenách.

Vojenský potenciál byl na začátku 2. světové války velmi rozdílný, co se týče západních mocností. Pro vojenský potenciál je nejlepší vyváženost všech složek armády (námořnictvo, letectvo a pozemní armáda), což mělo na začátku války pouze Německo. V roce 1939 bylo Německo jediným státem připraveným na válku. Vojsko a strategii mělo odzkoušené v občanské válce ve Španělsku.³⁴ V tom samém roce mělo bojeschopných a vycvičených 3 180 000 vojáků, zatímco Spojené státy americké pouhých 175 000 vojáků a Velká Británie 681 000 vojáků. Velká Británie zaostávala v pozemní armádě, ale námořnictvo měla druhé největší na světě a s postupným rozšiřováním letectva byla schopná bránit svoje ostrovy, ale nebojovat s pozemním nepřítelem.³⁵ V roce 1940 bylo pro Británii těžké období, ve kterém jí napomáhaly půjčky od Spojených států amerických. To byl hlavní přínos pro vývoj britského průmyslu, který po celou dobu války nepřestal růst.

Okrajově se zmíním o Německu, jehož největší slabinou byl nedostatek ropy.³⁶ Zejména po roce 1943 se začal projevovat nedostatek paliva, který vyvrcholil koncem roku 1944, zejména ofenzívou v Ardenách. I když Německo mělo částečně zásoby

---

³⁴ DAVIES, s. 46.

³⁵ Tamtéž, s. 37.

³⁶ Tamtéž, s. 48.

z Rumunska, stejně nebyly dostatečné, aby pokryly všechnu vojenskou techniku a další věci s ropou spojené.

Největším „zázrakem“ byla ekonomika Spojených států amerických ve 2. světové válce. V roce 1940 se vyrobilo 331 tanků, zatímco v roce 1942 to bylo 24 997 tanků. Reakce na válku pro USA byla okamžitá.³⁷ Podle zjištěných údajů, byla americká produktivita materiálů a vojenské techniky na velmi dobré úrovni. Žádný jiný stát nemohl průmyslově konkurovat Spojeným státům americkým.³⁸ Byl to jeden z největších průmyslových rozmachů ve 20. století. *„Tento ekonomický a průmyslový výbuch měl v USA rozmanité důsledky. Za prvé byla výroba výzbroje rychlejší než výcvik a rozmisťování vojáků, takže se nahromadily obrovské přebytky, které se rozdělovaly mezi americké spojence. Za druhé se za tuto štědrost daly požadovat ústupky, a USA se rychle dostaly do dominantního politického postavení zejména vůči Británii. Za třetí znamenalo tak prudké zvýšení výroby obdobně prudké zvýšení daňových příjmů státu, takže americká státní pokladna shromáždila z daní obrovské množství dolarů, které bylo možné použít na poválečnou rekonstrukci.“*³⁹

Ve 2. světové válce ukázaly Spojené státy americké svoji ekonomickou a průmyslovou zdatnost a tím se zařadily mezi supervelmoc.

4. Vítězství ve Francii

S vyloděním v Normandi měla souběžně probíhat operace *Dragoon*, což bylo vylodění v jižní Francii, avšak uskutečnilo se až o devět týdnů později a to 15. srpna 1944. Hlavním cílem operace bylo donutit německé jednotky bojovat na obou stranách Francie. Německý odpor vůči vylodění tří amerických pěších divizí mezi Cannes a St. Tropez byl překvapivě slabý a francouzská pěchota s obrněnou vozbou rychle postupovala směrem k městům Toulon a Marseille.⁴⁰ Vítězství v jižní Francii bylo rychlé, jelikož německé jednotky ustupovaly na sever.

Po vylodění v Normandii bylo pro britské jednotky hlavní cíl dobýt město Caen a postupovat dál do vnitrozemí. Jenomže město odolávalo dlouhou dobu. Až v rámci

---

³⁷ DAVIES, s. 49.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž, s. 50.

⁴⁰ HASKEW, E. Michael, *Organizace a bojiště západních spojeneckých vojsk ve 2. světové válce*, Praha 2011, s. 143.

operace *Goodwood* se podařilo město 20. července 1944 dobýt. Ráno 17. července 1944 začalo masivní bombardování německých pozic v Caen. Montgomeryho plán byl jednoduchý, před útokem tankových a pěších divizí nepřítele zatlačit a co nejvíce škod napáchat masivním bombardováním jejich pozic. Operace *Goodwood* byla třetí operace o dobytí města Caen, dřívější dvě operace skončily relativně neúspěchem i když druhá operace *Charnwood*, byla částečně úspěšná. V této operaci se povedlo Britům zatlačit německé jednotky a obsadit část města. Němečtí obránci v Normandii soustředili většinu své pěchoty a obrněných sil proti britské 2. armádě na severu ve snaze udržet Caen.⁴¹

Právě pro značnou sílu nepřítele u Caen vymysleli spojenečtí velitelé operaci *Cobra*. Za operací stál polní maršál Bernanrd Montgomery a zejména generál Omar Bradley, i když vrchní velitel Eisenhower s operací nesouhlasil a obával se, že ofenzíva ztroskotá, nakonec souhlasil se spuštěním operace. Připravovaný průlom na americké frontě velmi komplikovala francouzská krajina, jelikož se zde nacházelo velké množství živých plotů, které dosahovaly velké výšky.⁴² Útok nastal 25. července 1944 a frontová linie se táhla od Caen přes Caumont po Saint Lo.⁴³

*„První den jsme postupovali pomalu, ale večer mě generál Bradley ujistil, že v počátečních fázích takového útoku to nikdy nejde moc rychle. Dále prý už půjdeme svižným tempem.“*⁴⁴ Události plně potvrdily jeho předpoklad. V dalším týdnu prošla jeho vojska soutěskou u Avranches, probyla se až k základně poloostrova a jeho kolony vpadly Němcům do týla. *„Někdy 1. srpna 1944 jsme do bojů vrhli 3. armádu v čele s generálem Pattonem, který pak řídil operace na pravém křídle 1. armády. Zároveň Montgomery, stojící ještě pořád před houbovec členěnou německou obranou, přesunul těžiště svých sil vpravo od Caen ke Caumontu a zaútočil směrem k vysočině mezi řekami Vire a Orne.“*⁴⁵ Bradley si uvědomil, že když jeho muži postupují k Falaise z jihu a Montgomery ze severu, můžou vzít německé jednotky do kleští. Plán dále postupoval, ale pro spojence bylo nejdůležitější se rychle přeskupit a zatlačit Němce pryč z Normandie dále přes řeku Seinu a poté přes Paříž z Francie. I přes jasnou převahu spojenců se Němci pokoušeli o zoufalé útoky, a to hlavně z důvodu, aby si udrželi cestu

---

⁴¹ HASKEW, s. 151.

⁴² EISENHOWER, s. 240.

⁴³ Průlom z Normandie viz mapa příloha č. 2.

⁴⁴ EISENHOWER, s. 242.

⁴⁵ Tamtéž.

na druhý břeh Seiny. Němečtí velitelé zachránili zejména tankové divize, ale pěší zůstaly na pospas postupujícím spojencům a ustavičnému bombardování. Bojiště u Falaise bylo jedním z nejkrvavějších ze všech bojů. Všude se po zatarasených silnicích povalovala spousta bojové techniky, mrtvá těla vojáků a spousty mrtvých zvířat.⁴⁶ Kapsa u Falaise skončila 22. srpna 1944 a pro Německo se stala jednou z hlavních porážek na západní frontě. Bylo zde zabito 10 000 německých vojáků a další 50 000 jich padlo do zajetí. Ti vojáci, kteří dokázali včas utéct přes Seinou, zde zanechali velké množství techniky.⁴⁷

Po rychlém využití průlomu a zkáze u Falaise, postupovali spojenečtí vojáci rychle napříč Francií. Dne 20. srpna roku 1944 byly jednotky 3. armády generála Pattona necelých 50 kilometrů od Paříže. Němečtí vojáci měli jasný rozkaz neustupovat a zničit historické město, naneštěstí tento rozkaz neuposlechli a veškeré historické jádro města se zachovalo. Spojenecké velení si nepřálo boje v Paříži, jelikož to by mohlo znamenat poškození historické části města a proto se rozhodlo, že se město pouze obklíčí a bude se čekat na německou kapitulaci.⁴⁸

Charles de Gaulle se velmi obával nástupu komunistů ve městě, tudíž se rozhodl, že se do věci pořádně vloží.⁴⁹ Generál Charles de Gaulle⁵⁰ naléhal na vrchního velitele spojeneckých vojsk Eisenhowera, aby se snažili co nejrychleji dobýt Paříž a že jim může poskytnout podporu tím, že Svobodní Francouzi vyvolají protiněmecké povstání v celé Paříži.

Německý generál von Choltitz, jako velitel obrany Paříže, hrál víceméně na obě strany. Při vypuknutí povstání, vyzval své důstojníky, aby město bránili do posledního muže a současně nechtěl vydat rozkaz od Hitlera, protože by zničil důležité a historické budovy města.⁵¹ Generál Bradley rozhodl, že do Paříže vstoupí jako první 2. francouzská divize generála Leclerka. Byli to veteráni těžkých bojů v Africe a poté, dne 25. srpna 1944 přijali kapitulaci německého velitele pařížské posádky.⁵² Následující

---

⁴⁶ EISENHOWER, s. 247.

⁴⁷ MOREMAN, s. 38.

⁴⁸ EISENHOWER, s. 262.

⁴⁹ PREGER, John, *Bitva u Arnhemu a válka v západní Evropě*, Praha 2011, s. 94.

⁵⁰ Generál a zakladatel Svobodné Francie (FFL), což bylo hnutí, které bojovalo proti nacismu po německé okupaci Francie. Zdroj: URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle, [27. března 2014].

⁵¹ PREGER, s. 101.

⁵² EISENHOWER, s. 263.

den vstoupil do Paříže Charles de Gaulle, vůdce Svobodných francouzských sil, který triumfálně pochodoval po Champs Élysées za přítomnosti nadšených ovací obyvatel.⁵³

Při bojích o Francii se tolik neprojevíly neshody ve spojeneckém velení, avšak už měsícem září začala menší krize, která se týkala zásobování a posléze zejména operací *Market Garden* a vyvrcholila krizí během německého útoku v Ardenách.

5. Spojenecký neúspěch v operaci Market Garden

Market Garden byla největší vzdušně výsadková operace v historii, jež měla pro spojence zajistit v Nizozemsku několik klíčových mostů, po kterých se spojenečtí vojáci mohli dostat do Německa a snažit se ukončit válku do konce roku 1944.⁵⁴

Operaci *Market Garden* vymyslel polní maršál sir Bernard L. Montgomery, i přes jeho velkou opatrnost a důkladné prostudování všech informací týkajících se Nizozemska naléhal na útok na Nizozemsko. Dne 10. září 1944 se konala na bruselském letišti porada mezi Montgomerym a Eisenhowerem. Montgomery byl jeden z hlavních, který kritizoval Eisenhowerův plán postupovat v široké frontě.⁵⁵ „V jednu chvíli se natolik rozčílil, že mu Eisenhower položil ruku na koleno a konejšivě řekl: „Jen klid, Monty! Takhle se mnou nemůžeš mluvit. Vždyť jsem váš šéf!“ „Promiňte, Ikeu,“ odpověděl Montgomery, ale dál pokračoval ve svých eskapádách.“⁵⁶ Proto přišel s operací *Market Garden*, kde by spojenečtí vojáci přes Nizozemsko obešli *Siegfriedovu linii*⁵⁷ a mohli by obsadit důležité přístavy v Nizozemsku, které by výrazně urychlily zásobování spojeneckých vojsk, jelikož to poslední dobou ztrácelo na intenzitě, totiž přístavy v Normandii byly velmi vzdálené. Kdyby se tato operace povedla, mohla by válka do vánoc roku 1944 skončit, protože dobytím Nizozemska by poté spojeneckým vojákům nic nebránilo projít do Německa. Hlavním cílem

---

⁵³ OVERY, s. 185–186.

⁵⁴ HASKEW, s. 156.

⁵⁵ PREGER, s. 9.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Obranné německé pásmo, které mělo chránit Německo útokům ze západu, vybudováno bylo za 1. světové války v roce 1916.

Zdroj: URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Siegfriedova_linie, [29. března 2014].

parašutistů, kteří se skládali ze 101. a 82. výsadkové divize americké armády a britské 1. výsadkové divize, bylo obsadit důležité mosty u měst Eindhoven, Nijmegen a v Arnhem a udržet je po čtyřicet osm hodin, než dorazí XXX. sbor britských obrněných a pěších jednotek. Úkolem 101. výsadkové americké divize bylo dobýt a držet mosty u Eindhovenu, zatímco 82. výsadková americká divize měla držet mosty a obklopující vyvýšeniny u Nijmegenu. Nejtěžší úkol čekal na 1. Britskou výsadkovou divizi, která měla držet poslední silniční a železniční mosty u Arnhemu.⁵⁸ Po seskocích měla následovat pozemní fáze XXX. sboru, který se měl jednou dvouproutovou silnicí dostat za 48 hodin do Arnhemu. Silnice č. 69, které se poté začalo nazývat „Pekelná dálnice“ byla zvolena jako nejhorší možná varianta, poněvadž silnice byla vyvýšena nad okolní vegetací, a proto byla pro německé dělostřelce vynikajícím cílem, obzvláště když po ní přejížděli vysoké siluety tanků *Sherman*.

Výsadková fáze operace probíhala velmi rychle a důmyslně, avšak pozemní fáze operace měla od začátku problémy, a proto nedodržovala stanovenou dobu na dokončení úkolu. Po celé délce trasy byla pod nepřátelskou palbou, a proto jejich postup byl velmi pomalý. I přes značné ztráty se americké výsadkové divize dokázaly bránit. Nejhůře na tom byla britská 1. výsadková divize u Arnhemu, jelikož u města narazila na dvě elitní divize jednotek *Waffen SS*⁵⁹ a to 9. tankovou divizi *SS Hohenstaufena* 10. tankovou divizi *SS Frundsberg*, které se zde zotavovaly z těžkých bojů v Normandii a na východní frontě. Toto byla zásadní chyba, avšak nebyla jediná. Jednou z dalších chyb bylo, že zpravodajská služba odhalila u Arnhemu německá děla, a proto místo seskoku bylo zvoleno až o 13 kilometrů dál, což ztížilo přesun jednotek k mostu. Dalším závažným aspektem bylo, že sice zpravodajská služba odhalila značné nepřátelské obrněné síly u Arnhemu, ale i přes tyto obavy byla operace schválena. Komplikace narůstaly a XXX. sbor nabíral velké zpoždění, a to z důsledku mohutné německé obrany a následných ničení mostů. Po mohutných bojích se musela dne 21. září 1944 část jednotek z britské 1. výsadkové divize vzdát u Arnhemu a zbytek jednotek 1. výsadkové divize se stáhl do perimetru okolo hotelu Hartenstein, ležícího v městečku Oosterbeek necelých 5 kilometrů od arnhemského mostu. Až 25. září 1944

---

⁵⁸ MOREMAN, s. 42.

⁵⁹ Jednotky určené k běžným vojenským operacím. Jedná se o elitní vojska, která měla německá armáda ve 2. světové válce. Spousta jednotek *Waffen SS* se dopustila zločinů proti lidskosti a byla prohlášena za zločineckou organizaci v Norimberském procesu.

Zdroj: URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Waffen-SS>, [29. března 2014].

povolil Montgomery ústup zbytkům jednotek a usoudil, že operace *Market Garden* selhala. Pro 1. britskou výsadkovou divizi byl plán v rámci operace *Market Garden* rovnováhou mezi velkým vítězstvím anebo drtivou porážkou. Ačkoliv útok v momentě překvapení byl pro německé demoralizované síly drtivým, byla jejich divize velmi izolovaná od neblížších pozemních sil, což se podepsalo na výsledku operace, jelikož pozemní síly nestačily držet krok s plánem, a tím se rozhodlo o osudu britské výsadkové divize.⁶⁰

Velmi ctíždostivá operace skončila pro spojence jasnou porážkou, protože to byla Montgomeryho velká chyba, jelikož nedbal výtékám svého štábu a celá koncepce operace byla velmi složitá a nesrozumitelná. V operaci přišli spojenci o velké množství rezerv a pro 1. britskou výsadkovou divizi to byla operace zcela devastující.⁶¹

Výsledek operace měl velký vliv na spojenecké velení. Montgomery, hlavní strůjce operace *Market Garden*, byl velmi kritizován spojeneckými veliteli, a poté byl odsunut na druhou kolej, protože porážka spojenců ukázala, že Německo je dostatečně motivované na budoucí obranu své země. Montgomery se do popředí opět dostává až během německé ofenzívy v Ardenách, kde se ukáže jeho arogance, a tím poškodí spojeneckou alianci. Neúspěch operace *Market Garden* a porážka spojenců u Arnhemu je posledním velkým vítězstvím nacistického Německa ve 2. světové válce na západní frontě.

6. Ardenská fronta

6.1 Selhání zpravodajské služby

Německá ofenzíva v Ardenách byla navržena s dobrým úmyslem, avšak pro již tak zdecimované německé jednotky s malými zásobami paliva a téměř žádnou leteckou podporou to byl nadlidský výkon. Ofenzíva v Ardenách byla Hitlerovým velmi ambiciózním plánem a i přes veškeré snahy generála von Rundstedta o zmenšení měřítka operace se musel podřídit Hitlerovi. Hlavním cílem ofenzívy bylo překročení řeky Másy a dobytí přístavu v Antverpách. Hitler pro svou protiofenzívu vybral Ardeny, což je oblast horně členitá s velmi obtížným terénem a v zimních měsících zde teploty

---

⁶⁰ HOYER, K. Brodie, *Operation Market Garden: The Battle for Arnhem*. In: *Engineer* 38, 2008, s. 61–66.

⁶¹ MOREMAN, s. 43.

klesají pod bod mrazu, z toho se dá usoudit, že není vhodná pro vedení útočných operací.⁶² Ofenzíva dostala název *Wacht am Rhein* (Stráž na Rýně), ale později byla přejmenována na *Herbstnebel* (Podzimní mlha). Dalším faktem plánu bylo vytvoření mimořádné skupiny vojáků, kteří by operovali za nepřátelskou linií, tohoto úkolu se měl zhostit *SS-Obersturmbannführer* Otto Skorzeny. K šíření zmatku v počáteční fázi operace se Hitler rozhodl vyslat za spojenecké linie americky mluvící skupiny vojáků, kteří měli za úkol přehazovat silniční ukazatele a podávat dezinformace americkým jednotkám.⁶³ Oblast, pro kterou Hitler vybral německou ofenzívu, byl nejvíce obtížný terén na západní frontě, který se skládal ze dvou hlavních částí Eiffel a Arden. Krajinu této oblasti tvořili husté lesy s pozůstatky hradů a kostelů.⁶⁴

Spojenci zde neměli mnoho jednotek, jelikož nepočítali, že by se německá armáda zmožila na protiútok. Zpravodajská služba věděla, že se na německé straně něco děje, ale nevěnovala tomu moc velkou pozornost, kromě jistého zpravodajského důstojníka plukovníka Oscara Kocha, který na poradě dne 10. prosince 1944, řekl generálu Pattonovi, že se něco děje.⁶⁵ I přes velký klid na německé straně se zpravodajská služba domnívala, že jakákoliv německá ofenzíva je absolutně nemyslitelná. Vzhledem k nashromážděným informacím mohla zpravodajská služba včas zasáhnout a oznámit hlavnímu velení expedičních sil, že na německé straně fronty se připravuje velká ofenzíva, ale to bohužel nenastalo. Je možné, že si zpravodajské služby soustředění německých sil vysvětlovaly jako možný protiútok na americké pozice u Cách. Není možné se divit, že spojenečtí vojáci byli ráno dne 16. prosince 1944 značně překvapeni.⁶⁶

Ardenskou frontu tvořili zejména vojáci, kteří si sem přijeli odpočinout z jiných úseků fronty anebo zde byli úplní nováčkové, kteří před krátkou dobou přijeli z USA. Nacházely se zde čtyři divize a to 28. a 4. divize, které zde byly na odpočinku z nedávných bojů a 106. pěší divize a 9. obrněná divize, které dokonce zatím vůbec nebojovaly. O frontové linii se nedá mluvit, spíše se zde nacházela obranná postavení než souvislá obranná linie.⁶⁷ Ráno dne 16. prosince 1944 Montgomeryho zpravodajská

---

⁶² GRYNER, H. Peter, *Ardeny 1944*, Praha 1994, s. 31.

⁶³ MACDONALD, s. 160.

⁶⁴ COLE, M. Hugh, *The Ardennes: Battle of the Bulge*, Washington 1993, s. 39.

⁶⁵ GRYNER, s. 38.

⁶⁶ MACDONALD, s. 162.

⁶⁷ GRYNER, s. 39.

služba vynesla zprávu, že nepřítel je v současné době v defenzívě a nemá dostatečné prostředky pro uspořádání jakékoliv ofenzívy.⁶⁸

Přes všechnu naivitu zpravodajských služeb podnikla německá armáda velmi důmyslnou a dynamickou ofenzívu v Ardenách, kde byla vidět nová technika Německa, avšak s nedostatkem pohonných hmot a lidských zdrojů byla ofenzíva předem určená k selhání. I přes veškerou snahu spojeneckého bombardování, německé továrny vyráběly velmi kvalitní a pokročilé zbraně, naneštěstí ne v tak hojném počtu, jaký požadovaly. Továrny vyrobily dvě nová obrněná vozidla. První byl tank *PzKpfw VI Tiger II*, neboli označovaný „Královský tygr“, byl nejtěžším tankem své doby, který nesl velmi účinné dělo KwK 43 ráže 88 mm. Jeho příbuzným byl stíhač tanků *Jagdtiger*, rovněž postaven na stejném podvozku, avšak byl vybaven dělem PaK 44 ráže 128 mm.⁶⁹ Uvedená nová německá technika se stala obávanými zbraněmi, jichž se spojenecká vojska velmi obávala. Naštěstí pro spojence nebyly schopny německé továrny vyrábět tyto zbraně ve velkém množství a s absolutní převahou spojeneckého letectva, se stávaly snadnou kořistí spojeneckého bombardování.

Eisenhowerův problém byl, že nemohl pokrýt celou frontovou linii, tudíž musel někde oslabit část fronty. Eisenhower i Bradley souhlasili, že oslabí jednotky v Ardenách, neboť pro to bylo několik důvodů. Za prvé zde německá armáda měla jednotky tzv. druhého řádu a předpokládalo se, že von Rundstedt by nedal souhlas k tak velmi riskantní operaci přes velmi obtížný terén s nepříznivým počasím. Posledním přesvědčením bylo, že spojenecké velení a zpravodajská služba se domnívali, že německá armáda nemá potřebné prostředky a ani dostatek záloh pro tak riskantní operaci.⁷⁰

6.2 Problémy ve velení spojeneckých vojsk

V Ardenách probíhala aklimatizace jednotek, kterých se boj ještě nedotkl a také doplňovací oblastí jednotek, jež nedávno podnikaly útok na *Siegfriedovu linii*. Pro spojenecké vojáky byla fronta v Ardenách tzv. „frontou duchů“, kde vůbec neprobíhala průzkumná činnost, neboť převládalo mínění, že Německo nemá prostředky na

---

⁶⁸ WHITING, Charles, *Ardeny: tajná válka*, Brno 2002, s. 99.

⁶⁹ MACDONALD, s. 161.

⁷⁰ GRYNER, s. 57

uskutečnění nějaké operace.⁷¹ Sobota 16. prosince 1944 byla nepříjemným překvapením pro spojenecké velitele zabývající se jinými záležitostmi, než vojenskou situací na frontě. Polní maršál Montgomery, velitel britské 21. armádní skupiny, odletěl ráno do Eidhovenu hrát golf, jeho americký protějšek generál Omar Bradley, velitel 12. armádní skupiny mezitím odjel do lázní Spa v Belgii.⁷² To se velmi podepsalo na morálce jednotek, které neustále slyšely od spojeneckého velení, že žádný útok či ofenzíva nehrozí, a proto byly překvapeny událostmi dne 16. prosince 1944. Zpočátku si vrchní velení myslelo, že jde pouze o klamný útok a hlavní fáze přijde někde jinde. To si ovšem nemyslel Eisenhower, a proto bleskově zareagoval, když dostal hlášení, že Ardenami postupují německé tankové divize. Do bojů v Ardenách zasáhly dvě skupiny armád americké armády, jenže měly velmi charakterově rozdílné velitele. Generál Courtney H. Hodges velel 1. americké armádě, která držela frontovou linii v Ardenách. V této skupině bylo velké množství nových vojáků, kteří do bojů ještě nezasáhli. Generál Hodges byl klidným a solidním vojákem, zatímco generál George S. Patton Jr. byl velmi nevyzpytatelným a neklidným vojákem, který velel 6. americké armádě, která byla na jihu Arden.⁷³

Německá operace v Ardenách se hodně dotkla spojeneckého velení, jelikož během této bitvy se objevily velké trhliny, které mohly rozdělit křehkou alianci na západní frontě. Krizí ve spojeneckém velení se budu zabývat v pozdější kapitole.

6.3 Špatná organizace a zásobování spojeneckých jednotek

Počátkem bitvy v Ardenách byli spojenečtí vojáci velmi špatně vybaveni, chybělo zimní oblečení, některé jednotky trpěly nedostatkem munice. To i přesto, že záříjová krize v zásobování byla zažehnána. Největším trnem v oku spojeneckých velitelů bylo držet krok s poptávkou, jelikož fronta pohlcovala lidský život a materiální zásoby ohromným tempem.⁷⁴ Německo na tom bylo lépe, co se týče vybavení svých jednotek, poněvadž měly k dispozici účinnější samopaly, lepší protitanková děla a mnohem vyspělejší tanky. Avšak v čem Američané zaostávali kvalitou, hravě přehráli v kvantitě. Pro organizaci americké armády byla hlavní pohyblivost než palebná síla.⁷⁵

---

⁷¹ GRYNER, s. 54.

⁷² Tamtéž, s. 55.

⁷³ RAWSON, Andrew, *Battle Story: The Battle of the Bulge 1944-1945*, Brimscombe and Thrupp 2011, s. 30.

⁷⁴ GRYNER, s. 55.

⁷⁵ Tamtéž, s. 46.

V září roku 1944 byla bojeschopnost bojových divízi téměř stoprocentní, avšak útoky na Cáchy a *Siegriedovu linii* udělaly své. Po nepřetržitých sériích útoků byla bojeschopnost divízi v listopadu roku 1944 pouhých 78 %, čehož vyplývá, že se Američané a Angličané potýkali s krizí, protože neměli dostatek bojeschopných záloh.⁷⁶ To byl hlavní důvod k vytvoření nových jednotek bez bojových zkušeností, jednou z nich byla 106. americká pěší divize, jednak se vycvičila ve Spojených státech amerických a do Francie dorazila v listopadu 1944. Díky špatnému počasí museli vojáci zůstat tři dny na lodi poblíž přístavu bez jiného oblečení. Po konečném vylodění jim bylo oznámeno, že se mají hlásit na ardenské frontě, kde mají vystřídat 44. divizi. Bez vojenských zkušeností, bez možnosti náhradního oblečení mrzli v zákopech na ardenské frontě, kde posléze dne 16. prosince 1944 začala německá protiofenzíva.⁷⁷ Začátek německé ofenzívy byl pro 106. Americkou pěší divizi velmi tvrdou zkouškou, kterou nemohla vyhrát, jelikož mužstvo bez bojových zkušeností nemohlo vzdorovat elitním německým jednotkám *Waffen SS*.

Kapitulace vojáků ze 106. americké pěší divize byla druhou největší kapitulací amerických vojsk od občanské války⁷⁸ ve Spojených státech amerických.⁷⁹ Přes všechny problémy v počátcích německé ofenzívy se projevila kvantita a kvalita spojeneckých vojáků, zcela přešli do protiútku a úplně zdecimovali německé jednotky, proto se po zbytek války nezmohly na větší odpor, či provedení nějaké ofenzívy.

Téměř žádní američtí vojáci v Ardenách nebyli vybavení pro zimní válku, protože v minulých měsících zaostávalo zásobování, a proto hlavním cílem spojeneckého velení bylo dopravit co nejvíce paliva a munice. Z toho důvodu se stalo, že vojáci a zejména 101. výsadková divize neměla téměř žádné zimní oblečení, což se podepsalo na bojeschopnosti vojáků, protože teplota v noci padala hodně pod bod mrazu.⁸⁰

---

⁷⁶ GRYNER, s. 56.

⁷⁷ Tamtéž, s. 48.

⁷⁸ Ozbrojený konflikt (1861-1865), jenž probíhal na severoamerickém kontinentu mezi státy Unie, neboli dnešními zakladatelskými státy USA a Státy konfederace, což byla koalice jedenácti amerických států, které se chtěly odtrhnout od Unie. Zdroj:

URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Americk%C3%A1_ob%C4%8Dansk%C3%A1_v%C3%A1lka, [5. dubna 2014].

⁷⁹ WHITING, s. 126.

⁸⁰ BEEVOR, Antony, *The Second World War*, London 2012, s. 747.

6.4 Obklíčené spojenecké jednotky

K nejdůležitějšímu střetnutí došlo během bojů v Ardenách o město Bastogne. Město Bastogne byl důležitý dopravní uzel v Ardenách, a tak byl velmi cenný pro německou ofenzívu, avšak i pro spojence, kteří si uvědomovali cennost tohoto města, a proto nemohl za žádných okolností padnout do rukou nepřítele. Po začátku operace byli američtí vojáci překvapeni velkou ofenzívou přes Ardeny, a proto docházelo ke značným ztrátám po celé linii.

Německé jednotky se posléze dostaly k okolí města Bastogne, kam se naštěstí stačila dostat i 101. výsadková divize, která měla jednoduchý úkol. Držet město do té doby než přijede někdo na pomoc. Do města dorazila dne 19. prosince 1944, což bylo velmi klíčové, neboť zde byl brigádní generál McAuliffe. Po dosažení města nařídil McAuliffe okamžitou obranu a rozmístnil jednotky do všech koutů města, aby zamezil případným průnikům do města.⁸¹ Dne 20. prosince 1944 byla svěřena obrana města generálu McAuliffovi, který před sebou neměl jednoduchý úkol. Německý generál Heinrich von Luttwitz předpokládal, že 101. výsadková divize se bude urputně bránit v Bastogne, a proto si přál soustředit všechny útok proti Bastogne, ale to mu ovšem bylo zamítnuto. Bylo mu nařízeno, aby se pokračovalo podle plánu, že instruktážní tanková divize měla postupovat jižně od Bastogne a 2. tanková divize severně od Bastogne. Poté měla přitáhnout 26. granátnická divize, aby město oblehla a čekala na vhodnou příležitost město dobýt.⁸² Pro 101. výsadkovou divizi to nebylo lehké, trpěli velkým nedostatkem munice a hlavně z 19. na 20. prosince 1944 přepadlo německé komando oblast zdravotnické služby 101. výsadkové divize, tudíž se nemohla zaručit trvalá péče zraněným.⁸³ Citelný nedostatek munice se podepisoval na dělostřelecké palbě. Generál McAuliffe požadoval shoz zásob, avšak byl odmítnut s tím, že není vhodné počasí pro vzlet letadel, taková situace ho vedla k činu, že každému dělu dal pouhých deset nábojů na den. To se podepsalo na tom, že se Němci mohli bez větších obtíží pohybovat se prostorem.

Po několika sériích útoků na město se obránci drželi statečně, ale poté přišel den 22. prosince 1944. Tohoto dne se stalo něco neobvyklého. Američtí vojáci uviděli

---

⁸¹ GRYNER, s. 81.

⁸² TOLHURST, s. 55-56.

⁸³ Tamtéž, s. 57.

čtyři Němce s bílou vlajkou jdoucí směrem k městu. Cíl německých vojáků byl mluvit s velitelem obrany Bastogne, jelikož s sebou měli papír čestné kapitulace města. Dopis byl předán veliteli McAuliffeovi a ten na to odpověděl slovem „Ó, nuts!“, což v překladu znamená „nasrat“.⁸⁴ Po předání odpovědi zpátky německému důstojníkovi, který byl zprávou velmi zklamán, oznámil, že padne hodně vojáků a civilního obyvatelstva. Na tentýž den byl naplánován shoz zásob, bohužel kvůli špatnému počasí se neuskutečnil. V celém městě byl velmi kritický stav zásob, nedostatek střeliva a minimální zdravotnická péče, avšak morálka obránců zůstávala stále vysoká. Civilní obyvatelstvo města pomáhalo, jak mohlo americkým vojákům, ale většinu času byli schováni v krytech, neboť byli nepřetržitě vystaveni německému bombardování.⁸⁵ Až 26. prosince 1944 bylo město Bastogne osvobozeno 4. obrněnou divizí, která postupovala od vesnice Assenois. V brzkých ranních hodinách dne 26. prosince 1944 byly německé pozice ve vesnici Assenois odstřelovány dělostřeleckou palbou a vzápětí po ukončení odstřelování pronikly tanky do vesnice.⁸⁶ Obrněná divize se s těžkostmi dostávala na pomoc obráncům města Bastogne, ale v odpoledních hodinách téhož dne dorazila do města. Vojáci uvítali posily, které po týdnu dorazily na pomoc.⁸⁷ Obrana Bastogne byla skvělou ukázkou výborné americké obrany, která se podepsala na výsledku bitvy v Ardenách.⁸⁸ Obléhání města Bastogne se zapsalo do učebnic dějepisu a stalo se nejvíce oslavovanou událostí bitvy v Ardenách, neboť pro americké jednotky to bylo velké vítězství.⁸⁹

Nemělo by se zapomenout na obranu belgického městečka St. Vith, jelikož právě zde se zpomalila německá ofenzíva. Hlavní chybou německých jednotek bylo, že 5. pancéřová armáda se zpozdila o pět dnů oproti plánu. Obránci městečka St. Vith se střetli s velmi kvalitními a pýchou poháněnými německými jednotkami, a přesto i za cenu velkých ztrát se obránci města nestáhli ani o kousek cenné půdy.⁹⁰ Hlavní chybou německých jednotek bylo, že městečko St. Vith neobsadily v počátečních fázích ofenzívy. Veškeré jednotky město obcházely ze severu a jihu, až nakonec jedna divize měla město dobýt, ale v té době už byla obrana města velmi organizovaná a připravená

---

⁸⁴ TOLHURST, s. 69.

⁸⁵ Tamtéž, s. 71.

⁸⁶ MACDONALD, s. 164.

⁸⁷ TOLHURST, s. 87.

⁸⁸ EISENHOWER, s. 314.

⁸⁹ GRYNER, s. 83.

⁹⁰ Tamtéž, s. 82.

na nápor německých jednotek. Až 20. prosince 1944 vypudili němečtí vojáci obránce města, ale tu chvíli už věděli, že se blíží konec ofenzívy.⁹¹

6.5 Protiútok spojenců

Dne 28. prosince 1944 se sešel Eisenhower s Montgomerym, protože museli připravit plány na následující dny. Montgomery sdělil, že jeho síly se začínají seskupovat a předložil nám adekvátní informace, že se Němci pokusí o poslední útok. Shodli se, že musí připravit jednotky i se zálohami a pokud Němci neprovedou útok, bude potřeba, aby zaútočil on sám. Útok byl stanoven na 3. ledna 1945 směrem k vesnici Houffalize.⁹² Němci žádný protiútok neuskutečnili, jelikož veškeré jednotky soustředily v okolí Bastogne. Jako první protiútok spojenců se dá považovat útok dne 22. prosince 1944. Cílem útoku bylo osvobodit město Bastogne a to se povedlo 4. obrněné divize, která 26. prosince 1944 město osvobodila. Až 23. prosince 1944 se počasí nad Ardenami umoudřilo a spojenecké letectvo mohlo zasáhnout děním na bojišti. Od okamžiku, kdy mohlo spojenecké letectvo vzlétnout, se situace na bojišti začala pomalu obracet k lepšímu, poněvadž letectvo bylo významným přínosem pro spojenecká vojska, neboť hlásilo pohyb nepřátelských jednotek v celém sektoru a útočilo na německé kolony přesunující se po silnicích v Ardenách.⁹³ Během probíhající bitvy v Ardenách se Němci pokusili o menší akci v Alsasku, jejich cílem se s největší pravděpodobností měl stát Štrasburk. Kvůli této situaci navštívil francouzský generál de Gaulle Eisenhowera, aby mu vysvětlil možnou ztrátu města Štrasburk. Pro Francouze by ztráta Štrasburku byla celonárodní katastrofou, protože tohle město je symbolem. V případě ztráty města mohla nastat situace, že by francouzský lid ztratil odvahu a dokonce by mohlo dojít ke vzpouře, což by značně narušilo zásobování spojenců, které by mohlo vést k prohře na frontě.⁹⁴ Eisenhower slíbil de Gaullovi, že část jednotek se postará o Štrasburk. De Gaulle odcházel od Eisenhowera spokojen s nadějí, že se postará o obranu Štrasburku.

Dne 1. ledna 1945 nastal poslední pokus německé *luftwaffe* o zvrácení bitvy ve prospěch Německa. Do nebe vzlétlo přes tisíc stíhaček a bombardérů. Spojenecké letectvo zasáhla nepřipravené a velké množství strojů bylo zničeno ještě na zemi, avšak

---

⁹¹ MACDONALD, s. 166.

⁹² EISENHOWER, s. 317.

⁹³ Tamtéž, s. 316.

⁹⁴ EISENHOWER, s. 319.

spojenci dokázali materiální škody nahradit a způsobili Němcům rovněž velké ztráty. Němci v této riskantní akci ztratili velké množství techniky a zkušených pilotů, což se podepsalo na zbylých měsících války, jelikož se *luftwaffe* nedokázala vzpamatovat z tak velké prohry a po zbytek války už neprojevila žádnou bojovou sílu.⁹⁵

Dnem 3. ledna 1945 zahájil polní maršál Montgomery svůj schválený naplánovaný útok na jih Arden. O šest dní později prolomila 4. obrněná divize a 101. výsadková divize předmostí, které vedlo k vesnici Houffalize. Po dalším týdnu tvrdých bojů, se spojily spojenecká vojska u městečka Houffalize a tím sevřela vysílená německá vojska. Hodně německých vojáků padlo do zajetí, avšak některým se podařilo proklouznout a ti poté byli pronásledováni spojeneckými tanky a stíhačkami.⁹⁶ Zatlacením nepřítele do jeho východních pozic mohlo spojenecké velení přeorganizovat a doplnit divize, protože v následujícím měsíci se pokusí překročit Rýn a vstoupit do Německa.⁹⁷

6.6 Vítězství spojenců v Ardenách

Od ledna roku 1945 byli němečtí vojáci na ústupu a už v té době se dalo říci, že bitva v Ardenách je pro spojence vyhrána. Oficiálně bitva končí na konci ledna roku 1945. Německá ofenzíva se stala pro Německo noční můrou, jelikož zde nasadila velmi zkušené jednotky a shromáždila velké množství divizí, které po bitvě v Ardenách chyběly na obranu Německa, a tím se uspilil konec války. Hitlerův sen o znovudobytí přístavu Antverpy a rozdělení spojeneckých jednotek vyšel pouze v omezeném měřítku. Jeho ofenzíva *Wacht am Rhein* vytvořila ve spojeneckém velení rozkol, který se po zbytek války nezacelil, avšak ukázala lidskou a materiální sílu Spojených států amerických.⁹⁸ Spojenci kvůli německé ofenzívě museli odložit útok na Rýn o 6 týdnů a i přes velké materiální a lidské ztráty, dokázali vše nahradit a vyhrát bitvu v Ardenách. Poprvé během bitvy v Ardenách použil Eisenhower rozsudek smrti pro spojeneckého dezertéra, jelikož se dezerte během německé ofenzívy ztavně zvětšovala. Chtěl tím dosáhnout upevnění morálky vojáků a tím motivovat k lepším výkonům na bojišti.⁹⁹

---

⁹⁵ TOLHURST, s. 93.

⁹⁶ Tamtéž, s. 93–94.

⁹⁷ EISENHOWER, s. 320.

⁹⁸ TOLHURST, s. 94.

⁹⁹ GRYNER, s. 105.

Bitva v Ardenách se podepsala na obou stranách. Během německé ofenzívy přišli Němci o 90 000 mrtvých, zraněných či pohřešovaných vojáků. Kromě lidské síly ztratili mnoho vojenské techniky, kterou už nedokázali po zbytek války nahradit. Spojenecké ztráty byly rovněž velmi vysoké. Celkem přišlo spojenecké velení o 77 000 vojáků, 8000 jich bylo zabito, 48 000 raněných a 21 000 padlo do zajetí nebo byli nezvěstní.¹⁰⁰

Bitva v Ardenách ukázala velmi křehké britsko-americké spojení. Během německé ofenzívy v Ardenách se ocitlo spojenecké velitelství v největší krizi za celou dobu války na západní frontě. Hitlerův pokus o rozdělení aliančních armád a destabilizaci spojeneckého velení ho mohl přivést k separátnímu míru na západní frontě. Naneštěstí k tomu nedošlo a ofenzíva v Ardenách se stala pro Německo posledním pokusem o sebezáchranu, která ukázala nejednotnost spojeneckého velení.

7. Britsko-americké vztahy a spory

7.1 Nejednotné spojenecké velení

Při počátečních fázích vylodění v Normandii, se krize ve spojeneckém velení neprojevila tak mohutně, jak to bylo v měsících srpnu, září a později v bitvě v Ardenách. Největší problémy byly v britsko-americké spolupráci. Zejména britský polní maršál Bernard Montgomery, který vehementně nesouhlasil se společnou strategií a také s Eisenhowerem, jakožto vrchním velitelem spojeneckých vojsk, jelikož se domníval, že nemá potřebné zkušenosti s velením.¹⁰¹ Velmi egoistický Montgomery si myslel, že právě on by měl nahradit Eisenhowera. Jednak i Montgomery byl člověk, který dokázal chovat respekt k určitému generálovi a tím byl Omar Bradley. Nejvíce se spojenečtí velitelé nedokázali domluvit na společné strategii. Eisenhower dával přednost postupu dvou armád na široké frontě a každá z nich měla mít vlastního velitele, kteří budou podřízeni Eisenhowerovi. Zatímco Montgomery byl pro útok dvou

---

¹⁰⁰ EISENHOWER, s. 320.

¹⁰¹ MOREMAN, s. 39.

armád jedním přímým směrem.¹⁰² Eisenhower se snažil často o kompromisy, a proto se rozhodl nejednou poskytnout podporu Montgomerymu. Samozřejmě to nenechalo chladné Bradleyho i Pattona. Dle slov Montgomeryho byl přesvědčen, že Eisenhower vždy poslechl člověka, se kterým naposled mluvil, což bylo velmi neadekvátní obvinění.¹⁰³ I přes veškeré dohady a nedorozumění Eisenhower nikdy neustoupil ve dvou zásadních bodech a to ve velení a vytvořením tzv. široké fronty. Generál Patton byl další velitel, který šel úplně jiným směrem než Montgomery, proto bylo pro Eisenhowera těžké rozhodování, komu poskytnou prioritu zásobování. Jak Patton, tak i Montgomery byli pro své země „hrdiny“, kteří měli velký obdiv veřejnosti, a to vnášelo neklid do křehké aliance.¹⁰⁴ Jednou z největších slabin Eisenhowera byla jeho snaha zůstat oblíbený a tím se snažil vyjít každému vstříc. Nejvíce se to projevilo ve spojeneckém velení, jelikož si nechtěl znepřátelit Montgomeryho ani Pattona, a proto jim nechal velký taktický prostor a tím si mohli volit své vlastní cíle.¹⁰⁵ Výsledkem toho byla jedna z největších chyb války na západní frontě, což mělo být okamžité obsazení Antverp a rychlé opravení přístavu, neboť to byla jediná šance spojeneckých vojsk na ukončení války na západní frontě do roku 1944.¹⁰⁶ Jedním kdo si velmi uvědomoval neshody ve spojeneckém velení, byl Adolf Hitler. Říkal, že stačí pouze malé „třuknutí“ a britsko-americká aliance se rozpadne. To bylo také jedním z důvodů pro vytvoření ardenské protiofenzivy, jelikož ta měla být tím, co zničí britsko americkou alianci.¹⁰⁷

7.2 Rozepře mezi Eisenhowerem a Montgomerym

Rozepře mezi těmito dvěma muži probíhala už od postupu napříč Francií. Zejména Montgomery nechápal Eisenhowerovu strategii širokého pásma fronty. I někteří generálové po válce přiznali, že kdyby se spojenecké síly přijali Montgomeryho plán postupovat jedním směrem, doba války by se určitě zkrátila.¹⁰⁸ Monty prohlašoval, že přístupové cesty do Antverp a k dalším přístavům zabere spoustu

---

¹⁰² MOREMAN, s. 40.

¹⁰³ AMBROSE, s. 250.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 252.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 252–253.

¹⁰⁷ GRYNER, s. 57.

¹⁰⁸ HAMILTON, Nigel, *Monty: polní maršál Bernard Montgomery*, Praha 1998, s. 393.

času ba dokonce několik týdnů. Proto požadoval okamžitou reakci a dobýt Porúří¹⁰⁹ ještě v roce 1944. Eisenhower musel brát ohledy na své rozhodnutí. Kdyby svěřil Montgomerymu útok na sever a dal mu plnou důvěru s veškerým zásobováním, našťval by tím Bradleyho a Pattona. Východiskem této situace bylo, že bude on sám vést oba útoky odděleně a to severně a jižně od Arden.¹¹⁰ Montgomery si stěžoval, že Eisenhower převzal osobně velení pozemních armád, ale že sedí jako pecka v Granville a nemá spojení se svými veliteli. Dále namítal, že Eisenhower nemá vůbec ponětí jak bojovat s Němci a že jeho celý štáb je k ničemu, když tam tomu nikdo nerozumí. Nebyl to zrovna vhodný způsob, jakým Montgomery svého velitele odsuzoval, ale Eisenhower pomlouval a odsuzoval Montgomeryho úplně stejně.¹¹¹ Montgomery shrnul vše v jednom dopise, který sepsal na začátku září roku 1944. V něm uvádí, že vrchní velitel se plně nevěnuje záležitostem, které mu přísluší a proto je dost možné, že válka neskončí v zimě roku 1944.¹¹² I přes snahu byl stále vrchním velitelem Eisenhower. Montgomery obviňoval Eisenhowera, že nemá vlastní bojovou fantazii. Jeho metodou bylo s každým si popovídat a najít kompromisní řešení celé situace. Eisenhower pořádal porady, aby tam nashromáždil potřebné informace a posléze se snažil s ostatními generály najít vhodnou cestu, zatímco Montgomery na nich vydával rozkazy.¹¹³ Po Montgomeryho operaci *Market Garden*, která skončila neúspěchem, se konala 5. října 1944 porada velitelů. Montgomery se porady účastnil, avšak byl tvrdě zkritizován. I přes jednoznačnou vinu na nezdaru operace, vzal svoji vinu na sebe Eisenhower, jelikož to byl on, kdo operaci schválil. Zatímco Eisenhowerovi bylo jeho klopýtnutí prominuto a spíše vyšel jako vítěz z prohrané operace *Market Garden*. Polní maršál Montgomery byl posléze odsunut na tzv. druhou kolej. Spojenci však za to zaplatí v následujících dnech a tou bude bitva v Ardenách.¹¹⁴

Během německé ofenzívy v Ardenách proběhlo k největší rozepři mezi Eisenhowerem a Montgomerym. Je zcela jasné, že tyto dva hráči se neustále handrkovali po celou dobu války na západní frontě, ale zde dne 24. prosince 1944 došlo téměř

---

¹⁰⁹ Hustě obydlená oblast v Severním Porýní a Vestfálsku. Během 2. světové války zde bylo průmyslové centrum Německa. Zdroj: URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Por%C3%BA%C5%99%C3%AD>, [4. dubna 2014].

¹¹⁰ HAMILTON, s. 408.

¹¹¹ Tamtéž, s. 419.

¹¹² Tamtéž, s. 419-420.

¹¹³ Tamtéž, s. 425.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 441.

k rozpadu aliance na západní frontě. Toho dne ráno navštívil americký generál Omar Bradley Montgomeryho, který mu nekompromisně vynadal, že americké jednotky utrpěly zdrcující porážku. Bradley si to nenechal líbit a okamžitě volal Eisenhowerovi, aby Montgomeryho poslal na sever, kam patří.¹¹⁵ Montgomery využil situace a napsal Eisenhowerovi urážlivý dopis, ve kterém naznačil, že je třeba přeorganizovat velení a samozřejmě on sám by se měl stát hlavním velitelem. Eisenhower reagoval napsáním dopisu vrchnímu velení, kde jim dával ultimátum, buď si vyberou jeho, anebo Montgomeryho. Ve prospěch Eisenhowera hovořila prostá čísla, avšak Montgomery byl anglickou společností pokládán za boha, a proto po celé Anglii probíhaly protiamerické nálady, neboť rozkol vytisknul anglický tisk na titulní stranu.¹¹⁶ Naneštěstí situaci zachránil Montgomeryho náčelník štábu, generálmajor Francis de Guingand, který přemluvil Eisenhowera, aby posláni dopisu odložil o dvacet čtyři hodin a posléze přesvědčil Montgomeryho, aby Eisenhowerovi poslal omluvný dopis. Naštěstí se vše urovnalo a na chvíli byla britsko-americká aliance znovu silná.

Další událostí, která mohla poškodit britsko-americkou alianci, bylo prohlášení Montgomeryho dne 7. ledna 1945, kdy už byla bitva v Ardenách téměř vyhrána.¹¹⁷ Montgomery v ní prohlásil, že nebýt britského zásahu, mohla bitva v Ardenách skončit pro spojenecká vojska katastrofou. To se ovšem velmi nelíbilo americkým jednotkám a veřejnému mínění v Americe. Vše uklidnil až ministerský předseda Velké Británie Winston Churchill, který v britském rozhlase označil bitvu v Ardenách za zcela americké vítězství a velmi ocenil bojeschopnost a kvalitu amerických vojáků.¹¹⁸ Tohle byl poslední výstup polního maršála Montgomeryho. Do konce války se už žádné větší eskapády nestaly a tak mohla britsko-americká aliance v klidu dojít do cíle, což byla porážka nacismu v Evropě.

---

¹¹⁵ GRYNER, s. 103.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 103-104.

¹¹⁸ Tamtéž.

8. Závěr

Začátkem června roku 1944 podnikla spojenecká vojska pod vedením generála Eisenhowera největší vylodovací operaci v dějinách. Tímto vyloděním se otevřela již tak dlouho očekávaná západní fronta, která přinesla urychlení konce války v Evropě. Zásadním cílem bylo udržet operaci v tajnosti, jelikož pokud by se informace dostaly do rukou nepřítele, mohlo se stát z vylodění totální fiasko, které by výrazně poškodilo morálku spojenců. Už během příprav operace se projevíly neshody ve spojeneckém velení, protože ne všichni velitelé se chtěli úplně podřídít plánu *Overlord*. Eisenhower během této události chtěl odejít s pozice velitele, poněvadž někteří velitelé nechápali důležitost určitých kroků pro následnou operaci *Overlord*. Přes veškeré nástrahy byla operace *Overlord* úspěšná a spojenečtí vojáci se vylodili dne 6. června 1944 na pobřeží Normandie.

Po úspěšném vylodění museli spojenečtí vojáci zajistit důležité silnice a města, která měla zamezit případnou mobilizaci německých jednotek. Hlavním cílem bylo dobytí města Caen, ale zde se nacházel velmi silný německý odpor, který nedokázal prorazit ani několikanásobný pokus spojenců, zejména britských jednotek. Proto spojenečtí velitelé přišli s operací *Cobra*, spočívající v tom, že spojenečtí vojáci provedli útok ve frontové linii a tím zatlačovali nepřítele z Francie. Poté dokázaly spojenecké jednotky vzít Němce do kleští u Falaise, což bylo pro německé velení fatální porážka na francouzském území, jelikož zde přišlo o velké množství zejména pěších divizí, které později chyběly při ofenzívě v Ardenách či obraně Německa. Během bojů ve Francii se neprojevila krize ve spojeneckém velení, protože se neukázaly velké odlišnosti určitých generálů, zejména polního maršála Montgomeryho. V září roku 1944 měli spojenci problém se zásobováním, jelikož vše dováželi z Normandie a ještě vzdálenějšího přístavu Cherbourghu. Tohoto měsíce Montgomery protestoval u Eisenhowera na použití široké frontové linii a představil operaci *Market Garden*, která měla všechny jednotky soustředit na jeden cíl.

Operace *Market Garden* byla zejména výsadková operace, která měla zpřístupnit spojeneckým vojskům rychlý postup do Německa přes Nizozemsko a ukončit válku do konce roku 1944. Prvním problémem bylo, že Montgomery svůj plán připravil na poslední chvíli a hodně riskoval, což pro jeho osobu nebylo typické. Další chybou bylo,

že zpravodajské služby neodhalily německou silu nepřítele. Domnívaly se, že Nizozemsko brání vojáci tzv. druhého řádu, tím se myslí starci či úplní nováčkové, kteří nebudou chtít bojovat a radši se vzdají. Avšak v cílových místech byly na odpočinku zkušené německé jednotky SS, které sem byly přesunuty z bojů ve Francii na doplnění stavů. Po zjištění tohoto faktu bylo otázkou času, kdy se spojenecké jednotky budou muset stáhnout. To následně přišlo a tím skončil neúspěch operace *Market Garden*, při které zemřelo mnoho spojeneckých vojáků a ještě více jich padlo do zajetí. Operace se stala klíčovou pro polního maršála Montgomeryho, kterému zlomila vaz, jelikož musel přijmout svoji porážku a tím byl odsunut a poté se opět do popředí dostal Eisenhowerův plán široké fronty.

Klíčovou roli na západní frontě sehrála německá ofenzíva v Ardenách. Ofenzíva byla pro spojence velkým překvapením, jelikož zpravodajské služby včas neodhalily chystanou velkou ofenzívu a také se domnívaly, že Německo není schopné uspořádat tak velkou operaci. Cílem Hitlerova plánu bylo dobýt přístavní město Antverpy a vložit klín do spojeneckých linií. Pro výběr Arden bylo hlavní to, že spojenecká linie byla zde velmi chabá a také se zde nacházely nezkušené jednotky. Kdyby Hitler ofenzívou uspěl, mohl rozdělit spojeneckou alianci, jelikož už v té době byla velmi křehká, což se ukázalo v pozdějších fázích bitvy v Ardenách. Při počátečních fázích operace němečtí vojáci postupovali velmi rychle, ale jejich hlavní slabinou bylo nedostatek pohonných hmot, což se podepsalo na výsledku celé operace. Hitlerův velmi ambiciózní plán byl už zpočátku předem prohraný, protože Německo v té době nemělo dostatečné lidské a materiální zásoby, zatímco spojenecké jednotky byly kvantitativně na výši a po reorganizaci provedly protiútok na obsazené německé pozice. Poté už německé jednotky se pouze stahovaly. Operace v Ardenách bylo velké vítězství Američanů a tato bitva se stala jednou z hlavních bitev na západní frontě, tudíž po této bitvě už Němci se po zbytek války nezmohli na větší odpor či na provedení nějaké ofenzivy.

Během bitvy v Ardenách se stala velká rozepře mezi hlavními spojeneckými veliteli za celou dobu války. Montgomery vytýkal Eisenhowerovi jeho špatnou taktiku a během dne 24. prosince 1944 mu napsal velmi urážlivý dopis, kde si přeje reorganizaci velení a viní zde Eisenhowera z počátečných proher v Ardenách. Kvůli této velké rozepři mohlo dojít k rozpadu koalice, což byl také jedním z Hitlerových cílů. Naštěstí si koalice uvědomila, kdo je nepřítel a po omluvě Montgomeryho se mohli spojenečtí

velitelé plně věnovat bojům v Ardenách. Velmi významná pro západní mocnosti se stala tisková konference, která se konala 7. ledna 1945, kde domýšlivý a sebe vychvalující Montgomery popsal, že to byl právě on, kdo zachránil americké jednotky před katastrofou, ačkoli do bojů zasáhly jeho jednotky pouze okrajově.

Za celou dobu války docházelo jednou k menším podruhé k větším rozeprám mezi Eisenhowerem a Montgomerym. Po skončení války se jejich vztahy pořád držely na bídné úrovni, ačkoliv se Eisenhower pokusil o zlepšení vztahů, ale u Montgomeryho nepochodil. Můžu s jistotou říci, že oba měli velký podíl na vítězství spojenců na západní frontě, ačkoliv jejich eskapády mohly snadno ukončit tažení napříč západní Evropou.

9. Seznam použité literatury

Literatura:

- AMBROSE, E. Stephen, *Vítězové: Eisenhower a jeho chlapci: bojovníci druhé světové války*, Brno 2006.
- BEEVOR, Antony, *The Second World War*, London 2012.
- BROŽ, Ivan, *Manažeri války*, Praha 2003.
- COLE, M. Hugh, *The Ardennes: Battle of the Bulge*, Washington 1993.
- DAVIES, Norman, *Evropa ve válce: 1939 – 1945: žádné jednoduché vítězství*, Praha 2007.
- EISENHOWER, D. Dwight, *Invaze do Evropy*, Praha 1994.
- FENBY, Jonathan, *Spojenci*, Praha 2008.
- GRYNER, H. Peter, *Ardeny 1944*, Praha 1994.
- HAMILTON, Nigel, *Monty: polní maršál Bernard Montgomery*, Praha 1998.
- HASKEW, E. Michael, *Organizace a bojiště západních spojeneckých vojsk ve 2. světové válce*, Praha 2011.
- HOYER, K. Brodie, *Operation Market Garden: The Battle for Arnhem*. In: Engineer 38, 2008.
- KORDA, Michael, *Ike – osud hrdiny: životopis Eisenhowera*, Praha 2009.
- MACDONALD, John, *Velké bitvy 2. světové války: 17. nejvýznamnějších bitev v nevídaném dokumentárním zpracování*, Praha 1995.
- MOREMAN, Tim, *Berdnard Montgomery*, Praha 2012.
- OVERY, Richard, *Proč spojenci zvítězili*, Praha 2008.
- PREGGER, John, *Bitva u Arnhemu a válka v západní Evropě*, Praha 2011.
- RAWSON, Andrew, *Battle Story: The Battle of the Bulge 1944-1945*, Brimscombe and Thrupp 2011.
- TOLHURST, Michael, *Bastogne: bitva v Ardenách*, Brno 2002.

- WHITTING, Charles, *Ardeny: tajná válka*, Brno 2002.

Elektronické zdroje:

- *Luftwaffe (Wermacht)*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Luftwaffe_%28Wehrmacht%29, [10. března 2014].
- *Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force*, URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Supreme_Headquarters_Allied_Expeditionary_Force, [11. března 2014].
- *Bitva u Gettysburgu*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Gettysburgu, [14. března 2014].
- *Úřad strategických služeb*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Office_of_Strategic_Services, [22. března 2014].
- *Ústřední zpravodajská služba (CIA)*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Central_Intelligence_Agency, [22. března 2014].
- *Charles de Gaulle*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle, [27. března 2014].
- *Siegfriedova linie*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Siegfriedova_linie, [29. března 2014].
- *Waffen-SS*, URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Waffen-SS>, [29. března 2014].
- *Americká občanská válka*, URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Americk%C3%A1_ob%C4%8Dansk%C3%A1_v%C3%A1lka, [5. dubna 2014].
- *Porúří*, URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Por%C3%BA%C5%99%C3%AD>, [4. dubna 2014].

10. Resumé

The aim of this work is to describe the policy of Western Allied forces from the Invasion of Normandy to the Battle of the Bulge. The landings in Normandy opened the Western Front in Europe. First signs of inconsistent coalition were shown while conquering France, however the inconsistency of Anglo-American alliance did not appear properly until the unsuccessful Operation Market Garden led by field Marshal Montgomery. He was very ambitious about this operation, but he did not pay attention to certain aspects, which led to allies defeat afterward and the last victory of Nazi Germany in World War II. on the Western Front.

In the middle of December 1944 was a major German offensive campaign launched through the Ardennes region and it was a nightmare from the beginning for the Allied forces. The main intention of Hitler was to split up the Allied forces and to get a convenient position which could lead to separate peace on the Western Front. The greatest dispute of allied command occurred in this battle. The main commanders of this dispute were American general Dwight D. Eisenhower and British field Marshal Bernard L. Montgomery, but also other generals participated in the dispute. The biggest allies defeat could be caused by unpreparedness of an army, disunity of command and also by failure of allied intelligence agency, which did not reveal the German offensive.

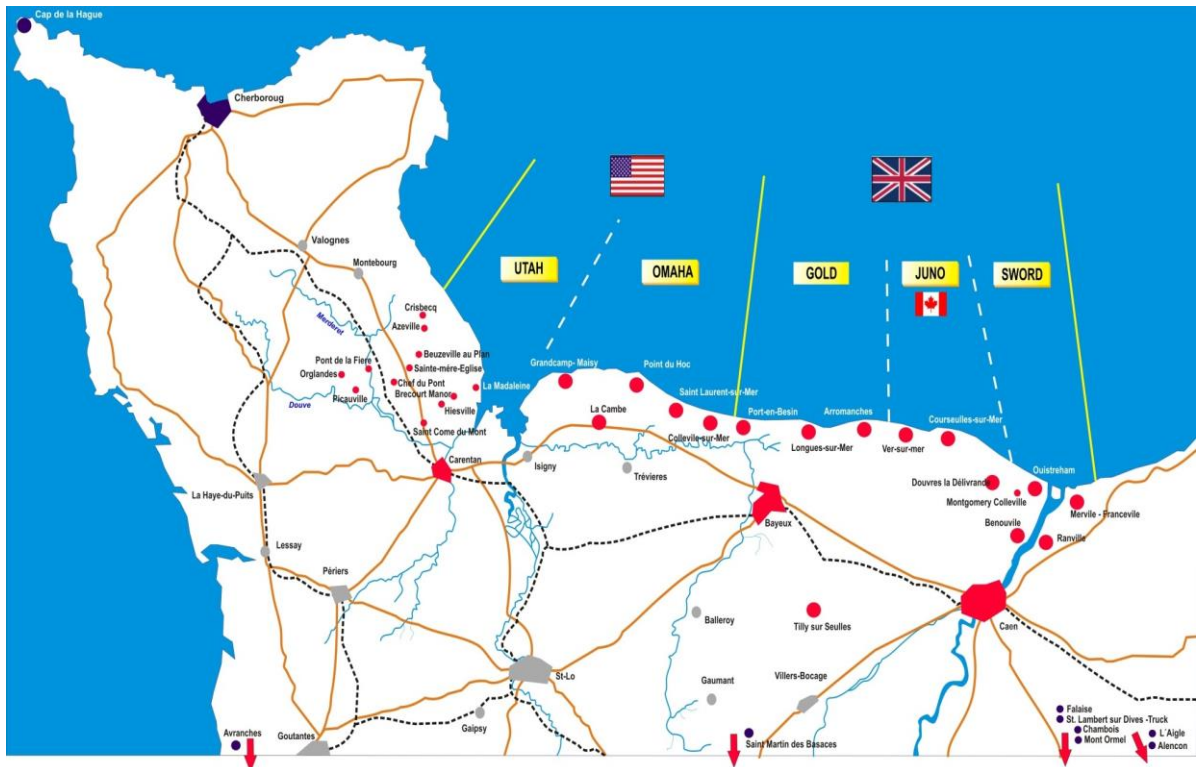
11. Přílohy

Seznam: **1.** Sektory vylodovacích pláží v Normandii

2. Průlom z Normandie (Operace Cobra)

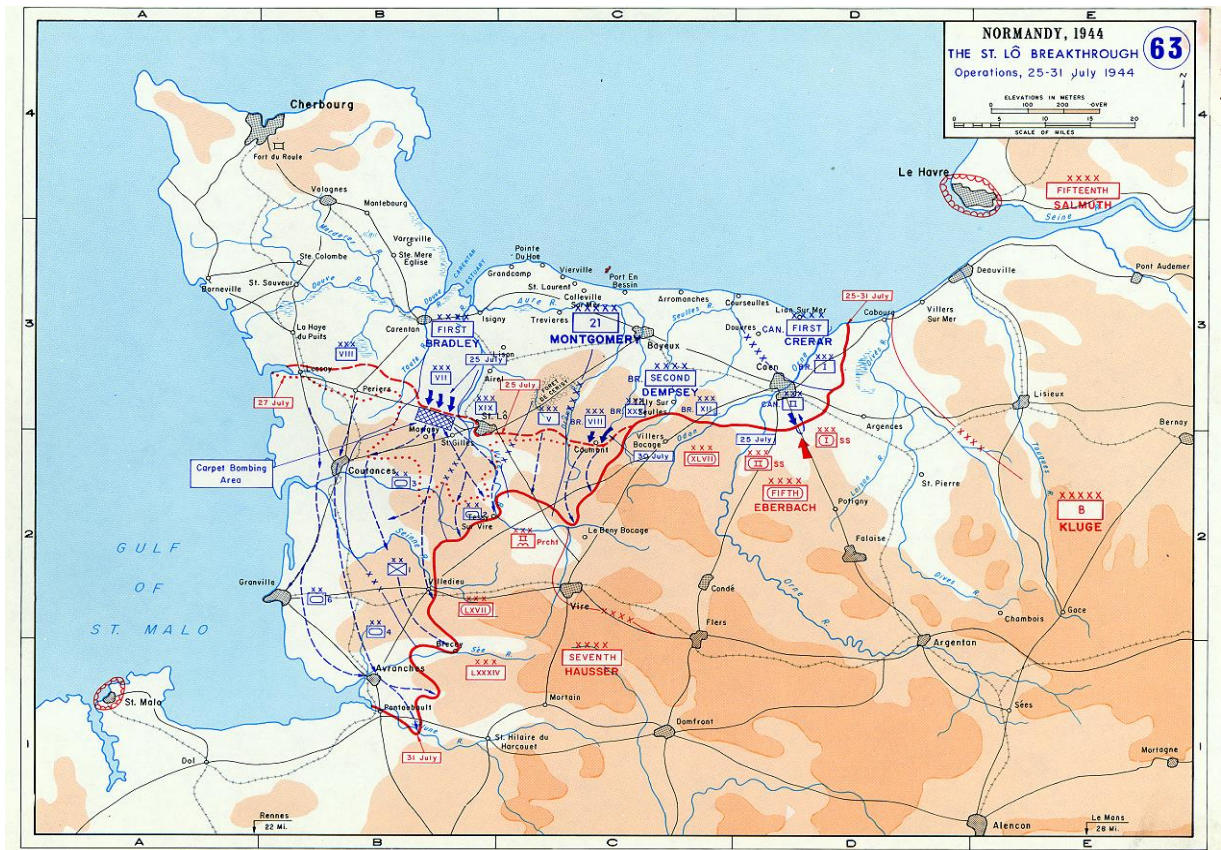
1. Sektory vylod'ovacích pláží v Normandii

Zdroj: URL:

<http://files.background.webnode.cz/2000078789ae549bdfc/mapa%20Normandie%20>

2. Průlom z Normandie (Operace Cobra)

Zdroj: URL:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_o_Normandii#/media/File:Saint_Lo_Breakthrough.jp